

A százhalombattai Matrica Múzeumban 2018. április 16. és július 29. között megrendezett *Az én testem* című tetoválástörténeti kiállítás egyik különlegessége az a majd száz helyi, százhalombattai tetoválásmintát bemutató kiállításrész, ahol a tetoválások történetei is megjelennek.

A Matrica Múzeum egy városi múzeum, ezért minden időszaki kiállításba megpróbálunk valami helyit is belecsempészni. Így evidens volt, hogy tetoválástörténeti kiállításunkon napjaink tetováláskultúráját helyi mintákkal mutassuk be, hiszen ebben a városban is rengeteg a tetovált, a városnak tetoválózsalonja is van, sőt nemzetközi hírű tetoválóművészek is származnak innen.



A helyi minták összegyűjtését először saját ismeretségi körünkben kezdtük. Összeállítottunk egy adatlapot, mely a tetovált életkorára, foglalkozására és a tetoválásaik történeteire kérdezett rá. Nagyon fontos, hogy az adatlapok nem kérdeztek rá a pontos névre, csupán egy kereszt- vagy becenevet kértünk. Ennek ellenére a tapasztalatunk az volt, hogy sokan ódzkodtak tetoválásaik és azok történetének

Százhalombattai



nyilvánosságra hozásától, miközben egy könnyed nyári napon mindenki köszömlére teszi azt/azokat. A mindennapi munka mellett a gyűjtés közel sem hozta a várt eredményeket, be kellett látnunk, hogy nem vagyunk hatékonyak. Ezért arra gondoltunk, hogy ha már a kiállítás célközönsége a középiskolás és fiatal felnőtt korosztály, próbáljuk meg talán őket bevonni a munkába. Szerencsénkre az ötletünket mindkét helyi középiskola igazgatója pozitívan fogadta, így lehetőséget kaptunk arra, hogy a 11–13. évfolyamok diákjainak felvázoljuk

kérésünket. Az előadások minden esetben nagy sikert arattak. A diákok rendkívül nyitottak voltak, fogalmuk sem volt a tetoválás történetéről, így arról sem, hogy a történelem folyamán ki mindenki viselt magán tetovált motívumot. Kérésünket is nagyon pozitívan fogadták. Természetesen a gyűjtést nem kértük „ingyen”, ifjúsági közösségi szolgálati órákat ajánlottunk fel cserébe. A gyűjtés mechanizmusát a lehető legegyszerűb-

ben határoztuk meg. Okostelefonnal készített fotó és hangfelvétel bőségesen elég volt, amelyet egy megadott e-mail-címre kellett elküldeni. Az eredeti adatlaphoz képest annyit változtattunk, hogy nem kérdeztünk rá az adatközlő foglalkozására. A lelkesedés ugyan nagy volt, de konkrét gyűjtést csak 8 diák végzett, ők azonban majd' száz mintát és a mintákhoz kapcsolódó motivációt gyűjtöttek össze, köztük jó néhány rendszerváltás előtti és két elrontottat is.

A gyűjtött minták száma a 18 ezres városhoz képest sajnos így is elenyésző lett, s ezekből messzemenő következtetéseket nem lehetett levonni, de néhány dolog azért így is szembetűnő. Például, hogy viszonylag sok a 18 év alatt készült tetoválás, amihez szülői engedély is kell. A gyűjtésben ugyan nincs, de az iskolákban tartott tájékoztatók során több esetben szóba került a családi tetoválás, azaz a család minden tagja az összetartozás valamilyen egyedi szimbólumát varratta magára. Mint ahogy a lokálpatriotizmusra utaló tetoválásokból is csak egyet sikerült begyűjteni, miközben a kiállítás kurátora is számos ilyen látott már korábban. Tetovált obszcén vagy tiltott uralmi jelképeket sem sikerült gyűjteni, miközben nyilvánvalóan erre is akad példa. Egy, a rendszerváltás előtt készült és további



71

tetoválások

Balpataki Katalin

egy újabb tetoválást kivéve minden mintának komoly motivációs háttere van. Sok esetben nemcsak a mintának, hanem a helynek is ahova került.

A rendszerváltás előtti minták mindegyike az '50-es, '60-as, '70-es években készült tinta és tú felhasználásával. Két férfi (90 és 65 évesek) összesen 11 tetoválását mutattuk be. Mindketten a börtönévek alatt csináltatták tetoválásaikat, de magyarázatot csak kevésre tudtak adni. Mint mondták, az ő köreikben nagyon menőnek számított a tetoválás. Az akkor divatos mintákat varratták magukra, például mindkettőjükön van „anyám” felirat valamilyen mintába foglalva, ez elmondásuk szerint teljesen általános volt. De vágyaik, kötődéseiket is magukra varratták „remény” felirattal, női alakkal vagy a Kálmán névvel, aki egy jó barátja volt a felirat hordo-





zójának. A tetoválások mára elmosódottak, a szövegek nehezen kivehetők. Ez adódhat egy részről a nem megfelelő tetoválóeszközök és a rossz festékanyag miatt, illetve a bőr öregedése miatt is.

A rendszerváltást követő években jól meghatározható tetoválási divathullámok söpörtek végig. Például a '90-es évek végén, 2000-es évek elején nagyon elterjedt volt a nőknél a fenék, bugyi által még takart területére motívumot varratni, ezt akkor és ma is „ribancrendszámnak” nevezték. Mind a gyűjtők, mind a kiállítás rendezői ismernek ilyen tetováltat, azonban begyűjteni egyet sem sikerült ezek közül.

Az általános tapasztalat az volt, hogy ha valaki egy divatos tetoválást csináltatott, néhány év múlva már nem volt túlzottan büszke rá. A diákoknak is csupán egy olyan tetoválást sikerült begyűjteni, amelyről a tulajdonosa bevallotta, hogy csupán az akkori divatnak megfelelően csináltatta. Ehhez hasonló, bár időtállóbb, amikor valaki a horoszkópját tetováltatja magára. Ez esetben csupán a tetováltság iránti vágy az erős, ilyen esetben ez a legkézenfekvőbb.

A legtöbb esetben azonban komoly motivációs háttere van a tetoválásnak. Ez lehet hobbi – például olvasás esetén egy könyv vagy kedvenc állat –, életérzés – például válás ese-





tén a *free* felirat –, egy gyermek születése – a gyermek neve és/vagy születési dátuma –, betegségből való gyógyulás –, a gyűjtésekben ilyenek a koponyát is ábrázoló tetoválások –, valamilyen veszteség, vágy, remény, emlék – például nászút, esküvő, utazás stb.

Elrontott tetoválást mindössze kettőt gyűjtöttek, mindkettő szöveges volt, amelybe apró, nem feltűnő helyesírási hiba csúszott. Vállalhatatlanul ronda vagy javított tetoválást nem sikerült gyűjteni.

S ha a gyűjtés és a bemutatott tetoválások végül teljes képet nem is tudtak adni egy közösség, jelesül Százhalombatta lakói tetováláshoz fűződő viszonyának minden aspektusáról, Az *én testem* kiállítás mégis formabontó kísérlet volt a nagyközönség megszólítására, múzeumba vonzására.

